



Räntebeläggning av periodiseringsfonderna (prop. 2004/05:38)

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om räntebeläggning av juridiska personers avsättningar till periodiseringsfonder och avstyrker därmed fyra motioner i vilka yrkas att förslaget skall avslås. Räntebeläggningsen delfinansierar en nyligen beslutad sänkning av förmögenhetsskatten och slopad arvsskatt och gåvoskatt fr.o.m. den 1 januari 2005. Regeringen har beräknat att räntebeläggningsen skall ge en budgetförstärkning för 2005 på 1,5 miljarder kronor. Den varaktiga årliga budgetförstärkningen beräknas till 2,1 miljarder kronor.

I ärendet har lämnats ett särskilt yttrande (m, fp, kd, c).

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Räntebelägning av periodiseringsfonderna.....	5
Särskilt yttrande.....	9
Räntebelägning av periodiseringsfonderna (m, fp, kd, c)	9
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	11
Propositionen.....	11
Följdmotioner.....	11
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Räntebeläggning av periodiseringsfonderna

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229). Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:38 och avslår motionerna 2004/05:Sk10, 2004/05:Sk11, 2004/05:Sk12 och 2004/05:Sk13.

Stockholm den 30 november 2004

På skatteutskottets vägnar

Susanne Eberstein

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Susanne Eberstein (s), Anna Grönlund Krantz (fp), Ulla Wester (s), Lennart Hedquist (m), Per Erik Granström (s), Per-Olof Svensson (s), Per Landgren (kd), Marie Engström (v), Lennart Axelsson (s), Ulf Sjösten (m), Mats Berglind (s), Catharina Bråkenhielm (s), Stefan Hagfeldt (m), Britta Rådström (s), Barbro Feltzing (mp), Anne-Marie Ekström (fp) och Staffan Danielsson (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I propositionen lägger regeringen fram ett tidigare aviserat förslag om räntebeläggning av periodiseringsfonderna. Räntebeläggningsen är ett led i finansieringen av höjt fribelopp vid förmögenhetstaxeringen (prop. 2004/05:1, bet. 2004/05:FiU1, rskr. 2004/05:47) och slopad arvsskatt och gåvoskatt (prop. 2004/05:25, bet. 2004/05:SkU18). Även ändringar i den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta (prop. 2004/05:19, bet. 2004/05:SkU9) finansieras med räntebeläggningsen.

Regeringens och motionärernas förslag till riksdagsbeslut framgår av *bilaga 1*. Regeringens förslag till lagtext återges i *bilaga 2*.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I budgetpropositionen för 2005 aviserades ett förslag om räntebeläggning av juridiska personers avsättningar till periodiseringsfonder. I proposition 2004/05:38 återkommer regeringen med ett sådant förslag. Förslaget innebär att juridiska personer som vid beskattningsårets ingång har gjort avsättningar till periodiseringsfonder skall ta upp en schablonintäkt till beskattning. Schablonintäkten beräknas genom att summan av gjorda avsättningar till periodiseringsfonder som den skattskyldige har vid ingången av beskattningsåret multipliceras med 72 % av statslåneräntan vid utgången av november månad andra året före taxeringsåret.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2005 och tillämpas på beskattningsår som påbörjas efter utgången av 2004.

Utskottets överväganden

Räntebeläggning av periodiseringsfonderna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om att ränta skall tas ut på juridiska personers avsättningar till periodiseringsfonder och avslår fyra motioner om avslag på detta förslag.

Jämför särskilt yttrande (m, fp, kd, c).

Gällande rätt

Avsättning till periodiseringsfond är en bokföringsmässig reservering som skapar en obeskattad reserv baserad på årsvinsten i en näringsverksamhet. Bestämmelserna finns i 30 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), IL. Avsättningsnivån till periodiseringsfond är fr.o.m. 2002 års taxering högre för enskilda näringsidkare än för andra företag. Enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i svenska handelsbolag får varje år dra av högst ett belopp som motsvarar 30 % av ett för periodiseringsfond justerat positivt resultat. Juridiska personer får varje år dra av högst ett belopp som motsvarar 25 % av överskottet av näringsverksamheten före avdraget. Återföringstiden för reserveringarna har fr.o.m. 2000 års taxering förlängts från fem till sex år. En näringsidkare kan därmed samtidigt ha sex periodiseringsfonder i näringsverksamheten.

Propositionen

I propositionen föreslås att inkomstskattelagen tillförs en ny paragraf, 30 kap. 6 a §, som innebär att en juridisk person som har gjort avdrag för avsättning till en periodiseringsfond skall ta upp en schablonintäkt. Intäkten skall beräknas genom att 72 % av statslåneräntan vid utgången av november månad andra året före taxeringsåret multipliceras med summan av gjorda avdrag för avsättningar till sådana periodiseringsfonder som den juridiska personen har vid beskattningsårets ingång. Den nya lagregeln föreslås bli tillämplig på beskattningsår som påbörjas efter utgången av år 2004.

Propositionen är en uppföljning av vad regeringen anförde i budgetpropositionen för 2005 (prop. 2004/05:1) om vissa skattelättnader i kapitalbeskattningen fr.o.m. nästa år. Regeringen anförde att det är rimligt att de lättnader som aviserades beträffande arvs-, gåvo- och förmögenhetsskatterna finansieringsmässigt balanseras genom vissa förändringar av skatte-reglerna för företag, eftersom lättnaderna till inte oväsentlig del kommer företagssektorn till godo genom att ägarkollektivet gynnas.

Företag som drivs av fysiska personer som enskild näringsverksamhet och handelsbolag undantas från räntebelägningen. Skälet är de delvis redan komplexa skattereglerna för dessa företag. En räntebelägning av periodiseringsfonderna skulle bygga på regelkomplexet och komma i konflikt med ambitionen att förenkla regelsystemet. När det gäller juridiska personer gör regeringen bedömningen att åtgärden är av enkel karaktär, eftersom den endast innebär att en given räntesats multipliceras med ett underlag som motsvarar befintliga periodiseringsfonder.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2005 beräknat att räntebelägningen skall ge en budgetförstärkning på 1,5 miljarder kronor. Den varaktiga årliga budgetförstärkningen beräknas till 2,1 miljarder kronor. Förslaget bedöms endast ge upphov till försumbara merkostnader för Skatteverket och andra myndigheter, vilka får hanteras inom befintliga ramar. Beträffande de ekonomiska konsekvenserna visar tillgängliga data att stora företag utnyttjar periodiseringsfonderna i betydligt större utsträckning än små företag. Under perioden 1995–2001 utnyttjade 60 % av aktiebolagen periodiseringsfonderna. Av dessa avsatte 77 % av de stora bolagen medel till periodiseringsfonderna, medan motsvarande siffra för de små bolagen uppgick till endast 36 %.

Motionerna

I motionerna yrkas att propositionen skall avslås.

Lennart Hedquist m.fl. (m) anför i motion 2004/05:Sk10 att bättre förutsättningar för företagare och företag bör vara ett led i en politik som kan återupprätta arbetslinjen, skapa fler jobb och stärka medborgarnas trygghet. Regeringens förslag till räntebelägning av periodiseringsfonderna går enligt motionärerna i motsatt riktning och kommer att försämra investeringsklimatet. En sämre investeringsutveckling medför att efterfrågan på arbetskraft minskar.

Uppgiften att skapa nya arbetstillfällen i Sverige vilar enligt motion 2004/05:Sk12 av Anna Grönlund Krantz m.fl. (fp) alltmör på de små och medelstora företagen. Under de senaste 10 åren har antalet svenska företagare minskat med 30 000. Skall vi vända denna negativa trend krävs enligt motionen åtgärder som gör det lättare att båda starta och driva företag. Enligt motionen är det fel metod, som regeringen föreslår, att finansiera behövliga skattelättnader med en försämring som främst drabbar nya växande företag. Om ett företag skall kunna utvecklas även under perioder med dålig lönsamhet är det viktigt att det kan fondera vinster från goda år.

Andra skäl mot en räntebelägning, som förs fram i motion 2004/05:Sk11 av Per Landgren m.fl. (kd), är att komplexiteten i skattesystemet ökar och att företagsformerna kommer att behandlas olika i skattehänseende. Enligt motionärerna får inte heller omständigheten att en mindre andel av småföretagen än av storföretagen fullt ut utnyttjar periodiseringsfondssystemet vara ett skäl för att räntebelägga periodiseringsfonder hos småföretag som är juridiska personer. Alla småföretag måste enligt motionen ha möjlighe-

ten att spara vinstmedel för att kunna kraftsamla för nya investeringar. Motionärerna vänder sig också mot att avsättningar som redan gjorts under tidigare år omfattas.

I motion 2004/05:Sk13 av Jörgen Johansson m.fl. (c) avvisas regeringens förslag bl.a. med hänvisning till att en räntebeläggning av periodiseringsfonderna medför ökade kostnader för företag i allmänhet och för småföretag i synnerhet, dels genom den rent fiskala effekten, dels eftersom regelverket blir krångligare. Dessutom kommer räntebeläggningen att leda till en ökad osäkerhet då räntesatsen kommer att variera. Detta sammantaget kommer att leda till att en del företagare sannolikt väljer att inte utnyttja periodiseringsfonder. Det leder i sin tur till försämringar när det gäller nyföretagande, nyanställningar, och den ekonomiska tillväxten minskar.

Utskottets ställningstagande

Skatteutskottet har i yttrande till finansutskottet över skattefrågorna i budgetpropositionen för 2005 (yttr. 2004/05:SkU1y) anslutit sig till regeringens förslag att de lättnader i kapitalbeskattningen som riksdagen beslutar om under hösten 2004 bör finansieras genom en räntebeläggning av periodiseringsfonderna. Finansutskottet har gjort samma bedömning. Riksdagen har godtagit finansutskottets betänkande den 24 november 2004 (bet. 2004/05:FiU1, rskr. 2004/05:47).

Det framgår av regeringens motivering till förslaget om räntebeläggning av periodiseringsfonderna att denna åtgärd måste ses som mindre ingripande än tänkbara alternativa finansieringar. Intresset av att i största möjliga utsträckning bevara de goda förutsättningarna för att göra investeringar i Sverige och att inte försämra företagens internationella konkurrenskraft talar t.ex. mot en höjning av den nominella skattesatsen. Till skillnad från andra möjliga förändringar inom periodiseringsfondssystemet har en räntebeläggning den fördelen, att systemets resultatutjämnande egenskaper inte påverkas så som t.ex. sänkta avsättningsnivåer eller kortare avsättningstider skulle göra. Nivån på schablonintäkten har valts med hänsyn till att periodiseringsfondssystemet fortfarande skall kunna ha betydelse för riskkapitalförsörjningen.

Den kritik som anförs i motionerna mot räntebeläggningen framstår därför enligt utskottets mening som överdriven. Utskottet anser inte att en räntebeläggning kommer att bli ett sådant hinder för företagande och tillväxt som motionärerna vill göra gällande. Förutom att ändringen innebär en skärpning inom ramen för ett generöst resultatutjämningsystem måste den även ses i ljuset av att ett stort antal små och medelstora företag får fördelar av att den arvsskatt och gåvoskatt som varit ett problem i samband med generationsskiften försvinner fr.o.m. den 1 januari 2005 (prop. 2004/05:25, bet. 2004/05:SkU18). I sammanhanget förtjänar också att nämnas att utskottet nyligen tillstyrkt regeringens förslag om vissa andra förändringar som gäller småföretag, bl.a. i reglerna om periodiseringsfond, och som är avsedda att avlägsna vissa andra hinder mot generationsskiften på inkomst-

beskattningens område (prop. 2004/05:32, bet. 2004/05:SkU15). Att småföretag som är juridiska personer, i motsats till enskilda näringsidkare och vissa delägare i handelsbolag, omfattas av räntebeläggningsfår i enlighet med vad regeringen anfört i propositionen beaktas i det fortsatta arbetet med reformerade regler för fåmansaktiebolagen.

Sammanfattningsvis avstyrker utskottet motionärernas yrkanden om att propositionen skall avslås och tillstyrker regeringens lagförslag angående räntebeläggningsfår av periodiseringsfonderna.

Särskilt yttrande

Räntebelägning av periodiseringsfonderna (m, fp, kd, c)

Anna Grönlund Krantz (fp), Lennart Hedquist (m), Per Landgren (kd), Ulf Sjösten (m), Stefan Hagfeldt (m), Anne-Marie Ekström (fp) och Staffan Danielsson (c) anför:

Moderata samlingspartiet, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet har tidigare i höst lagt fram alternativa förslag till regeringens budgetförslag. Gemensamt för våra budgetförslag är att de rymmer angelägna förändringar i skattelagstiftningen för att stimulera företagande och tillväxt och ge nya jobb. Sådana förändringar kan enligt vår mening ske utan att företagens möjligheter att avsätta till periodiseringsfond försämrats.

Som närmare har utvecklats i de motioner som väckts från borgerligt håll kan en rad invändningar resas mot en räntebelägning av periodiseringsfonderna. Räntebelägningen medför ökade skattekostnader för företagen och riskerar därigenom att negativt påverka investeringsklimatet med minskad efterfrågan på arbetskraft som följd. För att vi skall få en stabil tillväxt behöver vi i stället föra en politik som stärker investeringsklimatet och som kan vända den nedåtgående trend i företagandet som vi nu kan se. Vi måste därför satsa hårt på åtgärder som gör det lättare att både starta och driva företag. Att i detta läge finansiera vissa skattelättnader med skärpningar i andra skatteregler, som främst kommer att drabba nya växande företags möjligheter att spara vinstmedel för att kraftsamla för nya investeringar, är enligt vår mening en dålig politik. Om företag skall kunna utvecklas även under perioder med dålig lönsamhet är det viktigt att de kan fondera vinster från goda år. Särskilt viktigt är detta för småföretag, som har det besvärligare i sin kapitalanskaffning än de stora företagen. Härtill kommer att det blir krångligare för företagen att utnyttja periodiseringsfondssystemet, bl.a. därför att de ekonomiska effekterna av avsättningar blir svårare att förutse med hänsyn till att räntesatsen kommer att variera. Det är inte heller bra att reglerna också slår olika för småföretag beroende på om de drivs som enskilda firmor eller om de är fåmansföretag, dvs. drivs i form av en juridisk person. Regeringen hänvisar här till att dessa skillnader skall beaktas i ett pågående arbete med fåmansföretagens skatteregler. Problemet är bara att regeringen har skrivit om nya fåmansföretagsregler i många olika sammanhang under senare år utan att några förslag på mer genomgripande förändringar har presenterats för riksdagen.

Räntebelägningen hade kunnat undvikas om riksdagen hade varit beredd att ta fasta på de budgetförslag vi presenterade i höstas som alternativ till regeringens budgetproposition. Emellertid har en majoritet i riksdagen, bestående av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna, den 24 november 2004 (bet. 2004/05:FiU1, rskr. 2004/05:47) fastställt regeringens förslag till ekonomiska ramar för utgiftsområdena i statsbudge-

ten och en beräkning av statens inkomster för 2005. Samtidigt har riksdagen avslagit förslag från borgerligt håll om att räntebeläggningsen inte skall genomföras. Riksdagens majoritet har därmed redan fastställt en budget som innefattar räntebeläggning av periodiseringsfonderna som finansiering till vissa åtgärder på skatteområdet, och det som återstår i det nu aktuella ärendet är endast den lagtekniska uppföljningen. Vi har därför inte någon reservation i det nu förevarande ärendet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:38 Räntebeläggning av periodiseringsfonderna:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Följdmotioner

2004/05:Sk10 av Lennart Hedquist m.fl. (m):

Riksdagen avslår proposition 2004/05:38.

2004/05:Sk11 av Per Landgren m.fl. (kd):

Riksdagen avslår regeringens förslag att räntebelägga juridiska personers avsättningar i periodiseringsfonder och att beskatta denna avsättning.

2004/05:Sk12 av Anna Grönlund Krantz m.fl. (fp):

Riksdagen avslår förslaget i propositionen om att försämbra de skattemässiga villkoren för avsättningar till periodiseringsfonder.

2004/05:Sk13 av Jörgen Johansson m.fl. (c):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2004/05:38 Räntebeläggning av periodiseringsfonderna.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att det i inkomstskattelagen (1999:1229) skall införas en ny paragraf, 30 kap. 6 a §, samt närmast före 30 kap. 6 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 kap.

Schablonintäkt

6 a §

En juridisk person som har gjort avdrag för avsättning till en periodiseringsfond skall ta upp en schablonintäkt. Intäkten skall beräknas till 72 procent av statslåneräntan vid utgången av november månad andra året före taxeringsåret multiplicerad med summan av gjorda avdrag för avsättningar till sådana periodiseringsfonder som den juridiska personen har vid beskattningsårets ingång.

Avsättning för en andel i ett handelsbolag som enligt 3 § andra stycket dragits av vid beskattningen, skall vid tillämpning av denna paragraf anses ha gjorts av den juridiska personen vid beskattningsårets utgång.

Om beskattningsåret är längre eller kortare än tolv månader, skall schablonintäkten justeras i motsvarande mån.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005 och tillämpas på beskattningsår som påbörjas efter utgången av år 2004.